

Prof. dr. Kozma Ahačič

Pozdravni nagovor

Lepo vas pozdravljam na 4. pravopisnem kolokviju. Dosedanji pravopisni kolokviji so se ukvarjali s specifičnimi vprašanji: od sprememb pravopisnih pravil pri rabi vezaja in pomišljaja, do pravil za prevzemanje lastnih imen iz slovanskih jezikov – zlasti z vidika morfemskega in slovničnega prilagajanja slovenščini, seznanili smo se tudi s spremembami v poljskem pravopisu.

Ta kolokvij je zastavljen širše. Delo na pravopisu se namreč bliža koncu in oblikovalo se je več pripomb, ki jih lahko opredelimo kot opozorila na specifične, manjše probleme. Ob tem dobivamo tudi pripombe, ki v večji meri nagovarjajo javnost in skušajo vzpodbuditi javni odziv. Za nas je dialog zelo pomemben, zato bomo danes skušali zbrati in predebatirati argumente za in proti pri več izpostavljenih rešitvah.

To je za nas tudi slovesna, simbolična priložnost, da pokažemo, kako poteka naše delo in kako se odzivamo na vsako pripombo, ki je moramo biti že po raziskovalni dolžnosti veseli in jo ustrezno proučiti in presoditi.

Danes bomo tako na primer predstavili poglede na kodifikacijski postopek, ki je osnova metodologije za pripravo novega pravopisnega priročnika. Govorili bomo o tem, zakaj je priprava pravopisa jezikovnokulturno vprašanje, zakaj normativni priročniki obravnavajo tudi pojave na meji knjižnosti, kdaj jezik strok vpliva na knjižni jezik in kako pravopis obravnava posamezna oblikoslovna vprašanja, npr. priimke ženskih oseb in daljšanje osnove pri sklanjanju imen moškega spola.

S tega vidika bomo spregovorili tudi o najnovejših komentarjih iz javne razprave, ki so jih prispevali uporabniki portala Fran in Komisija za slovenski jezik v javnosti SAZU.

Vse dosedanje pripombe so bile in so še vedno predmet strokovne presoje. Končna revidirana besedila še niso objavljena zato, ker bo javno objavljena šele celotna končna različica pravil. Tu še največkrat prihaja do nesporazuma, zato smo na spletni strani to pojasnili z besedilom: »Pozor! Na spletni strani so do uskladitve pravil objavljeni še vsebinsko nespremenjeni predlogi poglavij iz let 2019, 2021, 2023, 2024 in 2025. V njih še niso upoštevane pripombe iz dosedanjih javnih razprav. Posodobljena besedila s pripombami javnih razprav bodo objavljena po končni uskladitvi vseh poglavij.« To besedilo je obarvano z vpadljivo oranžno in upamo, da ga uporabniki opazijo. Zraven je tudi klicaj.

Presoja strokovnega dela po vmesnih različicah, tj. še preden je zaključena revizija celote, bi bila nesmiselna, ker je mogoče posamezne rešitve dokončno presojati šele v kontekstu končnega besedila. Pravopis je povezan koncept soodvisnih rešitev.

Prostor za sodelovanje je ves čas odprt. Že več let vabimo k pripombam. Ob februarski javni razpravi so bili celo vsi zaposleni na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša še posebej izrecno povabljeni k sodelovanju in vključitvi v postopek notranje revizije. Želimo si, da bi bio končno besedilo čim bolj konsenzualno. Ob koncu revizije bo na primer v branje vključen celotni uredniški svet pravopisa. Že dolgo v stroki nisem čutil tako široke povezanosti pri delu. Kdor je želel prispevati strokovne pripombe, je torej imel možnost neposrednega sodelovanja v postopku – in to možnost bo imel tudi še naprej. Zdaj pa veselo na delo.